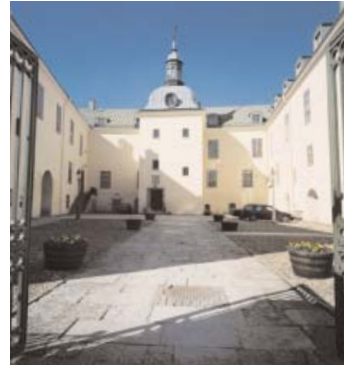

Den perfekta förlåtande miljön
– Linköpings slott

Linköpings slott är den perfekta, förlåtande miljön för att bilda nätverk, skapa allianser och få människor att lyfta sig över sin förmåga, anser Östergötlands landshövding Björn Eriksson. Han arbetar ständigt, men försöker emellanåt stjäla sig till några sköna stunder i favoritstolen i Stora salongen eller njuta av vattenspegeln i de naturliga karpdammarna i slottsparken.

MONICA STRANDELL, *Frilansjournalist, fotograf*

KLOCKAN 11 EN SOLIG försommardag kör landshövding Björn Eriksson in sin bil på borggården till Linköpings slott. Ut ur bilen kliver han med hustrun Helena Eriksson och hälsar med ett fast handslag och en glad uppsyn. Om en timme kommer det lokala näringslivet och några fackliga företrädare på en arbetslunch. Den medievane Björn Eriksson tar sig ändå tid för både intervju och fotografering.

Mobiltelefonen ringer. Carita Kull på Statens fastighetsverk, som ansvarar för inredningen i slottet, är angelägen om att framhålla att gästvåningen, som har byggts om efter vattenskadan julen 2002, inte är klar för fotografering.

Vi slår oss ned i en rosa möbelgrupp framför den öppna spisen i Rosa salongen, hörnrummet i slottets representationsvåning. Den ligger på tredje planet i den västra längan, den huskropp som har anor från 1100-talet. Björn Eriksson visar genom att stå med ryggen i hörnet och peka i slottets bägge längdriktningar hur salarna sträcker sig i fil. Hur många rum slottet har är inte lätt att räkna, men visst har han funderat över hur det är att bo och arbeta i ett slott, om än för en begränsad tid.

– För mig är det ett lysande exempel på fideikommiss-systemet där adeln tog hand om slott och park med stort engagemang, både ekonomiskt och personligt, i tron att de ägde hela egendomen. Som landshövding gör jag allt för att utveckla slottets karaktärstik trots att jag vet att vi ska flytta härifrån en dag, säger Björn Eriksson och verkar nöjd i rollen som landshövding i Östergötlands län sedan åtta år.

Restaureringen av Stora salongen är av antikvariska skäl kanske den mest intressanta, enligt slottsarkitekten Mats Fredriksson. Gråvit linoljefärg, förgyllda lister och ett praktfullt parkettgolv kännetecknar sekelskiftet 1900 med tidens intresse för den gustavianska stilen.

I Gallerigången hänger porträtten av Östergötlands landshövdingar som kungar på rad.

Om bara drygt ett år är familjen Erikssons epok på Linköpings slott över.

BISKOPSGÅRD OCH KUNGLIGT SLOTT

– Brukar säga till nya landshövdingar att de inte ska förväxla ämbetet med sig själv. Man måste vara medveten om att man ska lämna det en dag.

Linköpings slott med sin brokiga historia från 1100-talet och framåt har bildat scen för åtskilliga samtal och konflikter. Här har biskop Hans Brask haft dispyter med Gustav Vasa innan Brask tvingades fly till Danzig. Gustav

Vasa gjorde i samband med Västerås riksdag år 1527 om biskopsgården till kungligt slott.

I Gallerigången hänger porträtten av Östergötlands landshövdingar, som kungar på rad. Slottet, som är Sveriges äldsta profana byggnad, bär många spår av dem som bott och verkat här. Björn Eriksson trivs i miljön och vill gärna själv göra ett historiskt avtryck. Han är påtagligt intresserad av både historia och kultur. När slottet höll öppet hus i januari 2004 för att östgötarna skulle få se interiören efter den omfattande restaureringen tog Björn

Lilla salongen tillskapades under slutet av 1700-talet vid en stor ombyggnad då landshövdingeresidenset flyttade in i slottet.

Eriksson emot utklädd till Johan III.

– Jag använder slottet för att skapa förlåtande miljöer för samtal kring kontroversiella eller känsliga ämnen. Det kan röra sig om allt från kamp mot pedofili till miljöfrågor, solidaritet och regional tillväxt. Hur oense folk än är från början kan de höja sig över sin för många när de befinner sig i slottet.

EN BAS FÖR NÄTVERK

En annan funktion som slottsmiljön har för Björn Eriksson som landshövding, är att vara bas för nätverksbyggande. Slottet är som gjort för att ska-

pa allianser, anser han. I det nyligen ombyggda representationsköket är Maj-Britt Johansson husfru. Det är inte ovanligt med middagar för ett femtiotal personer.

Landshövdingen bjuder in tematiskt, väljer nyckelpersoner i samhället som är ansvariga eller berörda av det tema som han tar upp – kommunalrådet, generalen, chefredaktören och så vidare.

– Vi har en genomströmning i slottet på ungefär fyra tusen människor per år. Det är väldigt många besökare för landets fjärde län i storleksordning.

Slotts- och domkyrkomuseet har femton tusen besökare om året, säger han med tydlig belåtenhet.

ETT KULTURELLT CENTRUM

Lars Båkman, slottsförvaltare vid Fastighetsverket, kommer mycket väl överens med den jovialiske landshövdingen och anser att Björn Eriksson främst bör bli ihågkommen som den som drev igenom Linköpings Slotts- och domkyrkomuseum, invigt år 2000, i den norra längan av slottet.

– Slottet var ganska nergånget och stora delar var anpassade som kontor

Östgötabiblioteket eller Renässansrummet med målat tak är Helena Erikssons favoritrum på Linköpings slott. Bord och hyllor är ritade av Carita Kull.

för både länsstyrelsen och datakonsulter när jag blev landshövding. Vi har fått ett bra stöd av Fastighetsverket för att omvandla slottet till vad det har varit och att återskapa ett kulturellt centrum. Nu är det bara ett företag kvar som hyresgäst.

Själv har Björn Eriksson sitt arbetsrum på länsstyrelsen. På slottet har han arbetsluncher och representationsmiddagar samt viktiga möten i det magnifika sammanträdesrummet. Hans arbetsveckor är, inte förvånande, fulltecknade. Eftersom han har svårt att säga nej har han åtaganden alla sju dagar i veckan.

– Jag rör på mig två dagar i veckan, varav en dag i Stockholm och en dag i

länet. Två dagar sitter jag på länsstyrelsen. Någon dag är jag på slottet. Lördag och söndag är jag också ofta inbokad på olika evenemang. Problemet är att säga nej. Min fru försöker dämpa mig.

Björn Eriksson rankades under våren av tidskriften *Chef* som landets näst bäste ledare tätt efter Ericssons koncernchef Carl-Henrik Svanberg. Björn Eriksson är känd som en folklig profil även om han har fått utstå en del spott och spe från vissa regionala pampar i lokalpressen. Han är inte rädd för att sticka ut hakan.

När mobilen ringer är det dock inte alltid tjänstesamtal. Ibland ringer döttrarna också.

– Ja, vad roligt, men jag måste lägga på nu så att jag inte pratar i mobilen på varenda bild, säger han till en av dem under fotograferingen med sin fru Helena i Gula salongen.

MED GYMPADOJOR I FARSTUN

Under de åtta år som Björn Eriksson har regerat i länet har Linköpings slott öppnats alltmer. Och det är en medveten linje.

– Slottet ska vara öppet och synas för östgötarna. Men det är också ett privat hem, inte en restaurang, säger Björn Eriksson.

Han ser en fördel i att representationsvåningen ligger på ett annat våningsplan än familjen Erikssons bo-

Björn Eriksson håller representationslunch i matsalen.

Borgstugan ligger i bottenvåningen i en av de äldsta delarna av slottet från tidig medeltid. Valvslagning från 1400-talet.

stad. Besökarna passerar Erikssons dörr där golden retrievern Tosca håller vakt. Det har hänt att någon officiell gäst har muttrat över att det står femton par gympadojor i farstun när tonårsdöttrarna har haft kompisar på besök. Men det måste ju få märkas att slottet också är ett levande hem, tycker landshövdingeparet.

I och med att den förre rikspolischefen Björn Eriksson blev utnämnd till landshövding inleddes en ny epok för makarna Eriksson, som sedan dess arbetar mycket tillsammans.

Ett omtyckt evenemang på slottet är sommarens operettuppsättning där Helena Eriksson, som är sångerska förutom hustru till landshövdingen, är

sopran. I sommarens uppsättning, Offenbachs *Sköna Helena*, har hon den självskrivna huvudrollen.

Björn Eriksson presenteras som programvärd och talrollsinnehavare i operettuppsättningen.

– Det är främst Helenas evenemang medan jag svarar för ståuppkomik, säger han med självironi.

Han har inget emot att klä sig i historiska kläder. Tio tusen besökare uppskattar han att slottet hade vid premiärvisningen den 11 januari 2004 efter ombyggnaden som var följden av en omfattande vattenskada. Annandag jul år 2002 sprang ett sönderfruset varmvattenrör läck och dränkte den västra längan i vatten.

VATTENSKADA OCH NY KUNSKAP

Björn Eriksson hade sett fram emot att njuta av en julklappsbok framför öppna spisen i Rosa salongen när Helena ringde och berättade att vattnet sprutade. Slottet har genomgått många förvandlingsnummer från biskopsgård på 1100-talet till pampigt renässansslott under Johan III:s tid, för att under 1700-talet degraderas till stadsarrest och fängelse. Och under 2003 blev slottet påtvingat ännu en ombyggnad, men vattenskadan förde även något gott med sig. Under saneringsarbetet har byggnadsarkeologiska fynd gett ny kunskap om Linköpings slott och hur det kom till.

Stora salongen ligger i den del av slottet som byggdes om på 1500-talet under Johan III. Paradsalongen fick sin nuvarande form kring år 1800 och har återskapats till sitt utseende år 1901 utifrån äldre fotografier.

Restaureringen av Stora salongen är av antikvariska skäl kanske den mest intressanta enligt slottsarkitekten Mats Fredriksson. Gråvit linoljefärg, förgyllda lister och ett praktfullt parkettgolv är goda kännetecken för sekelskiftet 1900 med tidens intresse för den gustavianska stilen.

Gästväningen flyttades i samband med renoveringen till plan tre i södra längan från 1580-talet. Hela denna våning byggdes ursprungligen som rikssal. År 1600 hölls den blodiga riksdagen här. Salen delades under kommande år till allt mindre rum för att under 1930-talet bli kontor för länsstyrelsen. Slottsarkitekten har återskapat en genomgående rumsfil som ger en lång siktlinje genom hela södra längan fram till Rosa salongen i hörnet där västra längan börjar.

Kungliga gästrummets inredning är inspirerad av 1500-talets rikssal. Parkettgolvet är rutindelad liksom taket med profilerade lister. Väggarna är kalkmålade med en rekonstruktion av draperimålningar som fanns i rikssalen. Sittbänkarna i östra fönstret är bevarade sedan 1500-talet. I övrigt har gästväningen fått en hel del ny inredning. Carita Kull har, som ansvarig för slottets inredning, bland annat designat en originell matta med mörk yllebotten i plommonlila med silvertrådar och hallonröd silke i Kungarummet.

Golden retrievern Tosca blir glad av en liten matbit från Maj-Britt Johansson, slottets husfru.

Björn Eriksson samspråkar med Tomas Pettersson som gräver trädgårdslanden.

Till höger. Om ett år är Björn Erikssons epok som landshövding över och familjen flyttar från Linköpings slott.

Stora bilden. Biskop Brask karpdammar i slottsparken.

Paret Eriksson har blandade känslor inför renoveringsarbetet. De är mycket nöjda med resultatet, men det har inte alltid varit så lätt att leva med hantverkare under sex av de åtta åren på slottet. När det blev tal om att renovera plåttaket tackade de nej, vänligt men bestämt. Det får dröja något år tills de har flyttat ut.

Björn Erikssons besök till arbetslunch och sammanträde anländer och han ringer efter Helena på mobilen.

– Vi ringer till varann här på slottet, det går inte att skrika, förklarar han.

Tosca slickar glatt husse i favoritfåtöljen i Stora salongen.

Han vill gärna att hans fru ska få ge sin bild av hur det är att bo och arbeta på slottet medan han ägnar sig åt sin representationslunch. Helena Eriksson gör en hel del arbete som landshövdingens fru, oavlönat eftersom hon inte har något formellt uppdrag. En del ideella styrelseuppdrag faller enligt traditionen på henne som 'landshövdingenska'.

GRÖNSAKER OCH PILSPETSAR

Slottsträdgården, som anlades av Rudolf Abelin åren 1905–06 och på 30-talet, har blivit Helena Erikssons skötebarn. Här odlar hon ekologiska grönsaker och försöker återskapa en del av trädgården som den en gång var tänkt. Hon gör egna efterforskningar och talar gärna med äldre damer som berättar om sina barndomsminnen från tiden när slottsträdgårdsmästaren bedrev handelsträdgård. Både hon och landshövdingen har rensat sly i den från början ganska igenväxta slottsträdgården.

Numera har de hjälp. Tomas Pettersson gräver upp trädgårdslanden för kryddor och grönsaker förutom att

han också städar på slottet. Här kan han låta tankarna fara ända till den tid när förste biskopen, Gisle hette han, höll till på Linköpings slott på 1100-talet. Han berättar inlevelsefullt om den kvällen när biskop Brask som höll linköpingsborna i ett järngrepp, hade besök av Gustav Vasa som bestämt sig för att bryta den katolska kyrkans makt i Sverige.

– Biskop Brask bjöd Gustav Vasa på middag på juldagen 1523. Gustav Vasa hade i smyg tagit in sina legoknektar i källaren. När biskop Brask fick reda på att Gustav Vasa hade onda avsikter blev han rasande ...

Tomas Pettersson har bokstavligen grävt sig genom historien. En dag hittade han ett märkligt föremål när han grävde djupt i en rabatt vid den västra slottslängan. Det var en pilspets från en långbåge som arkeologerna på länsmuseum har daterat till 1300-talet - ett minne av strider som pågick runt Linköpings slott för sju hundra år sedan. Nu finns pilspetsen på Slotts- och domkyrkomuseet enligt Tomas Petterssons önskemål. Även landshövding Eriksson är nöjd. **KV**

